

2020 Chiam Bûn-seng Kàu-siū Tâi-gí Sîn-thoân-siūⁿ tit-chióng kám-giân

Tân, Kim Hoa 陳金花 2020.11.22

Góa chiok ài kap lêng hun-hióng meh-sih, siâu-kài góa sī Tâi-lô-hōe Jîn-bú Hun-hōe-tiúⁿ. Góa 2004 nî bé thàu-thiⁿ-chhù ê sī, tō chhài 1 kī “Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hōe Jîn-bú Hun-hōe” ê khăng-páng, àn-suiⁿ beh tòng-chò kàu-sek--ah. Chìn kám-siā Tâi-lô-hōe it-tit hō góa chò hun-hōe-tiúⁿ, kàu-taⁿ “Tâi-oân Lô-má-jī Hiáp-hōe Jîn-bú Hun-hōe” ê khăng-páng iáu tī-leh, mā ká kàu-sek siat-pī kah bē-bái teh khui Tâi-gí khò-têng. Góa it-tit ká Tâi-lô-hōe tòng-chò siōng chhin ê tōa-ka-têng. Tī chia kap chē-chē chiân-pòe hák-sip. Hiáng-siū Tâi-gí ê tōa-pó-thiap, ùi sim-koaⁿ-té hoat-chhut tui Tâi-gí ê ài.

Thiaⁿ cheng bók-koe ê lêng teh kóng, ài ká bók-koe tok kin, i chiah ē seⁿ khah-chē. In-ùi sít-bút tì-kak sèⁿ-miā siū ui-hiáp, tō ē phah-piàⁿ seⁿ-thòaⁿ hiō-tâi. Góa mā sī án-ne. In-ùi tī Tìong-hoa Bîn-kok oai-chhoah ê kàu-iók, góa kàu 43 hòe chiah chai-iaⁿ góa m̄-sī Tìong-kok-lâng. Sui-bóng lêng-hùn chhéⁿ--khí-lâi ah, m̄-koh mā keng-kak-tiōh chheng-chhun teh-beh kòe--ah. Góa tō kóaⁿ-kín chhiong-sit Tâi-oân kok-hāng tì-sek. Kóaⁿ-kín phah-piàⁿ seⁿ-thòaⁿ bat Tâi-bûn ê lêng lâi chiāⁿ-chò bók-piau, koh kap lêng hun-hióng góa ùi thak Lô-má-jī khai-sí góa ê jîn-seng chiah kái-piàn ê kò-sū.

“Sú-bêng-kám” hō gōa ũ ióng-khì. In-ùi chiok kiaⁿ Tâi-gí pha-huiⁿ, góa choân-cheng-sîn teh kàu-hák. Lô-má-jī Hiáp-hōe jîn-châi chē-chē, ũ lêng-lék khui-khò chai-pôe Tâi-gí lâu-su. Góa tiāⁿ-tiāⁿ teh siūⁿ, nā bô tong-chhō Tiuⁿ, Hók Chū i-seng tī siā-khu tãi-hák khui Tâi-gí-khò, beh ná-ū góa kìn-á-jit khiā tī chia? Góa iōng chit-khoán sim-chêng, tòe lâu-su ê kha-pō chò. In-ùi ũ chò tō ũ hō pát-lâng ki-hōe. Chhin-chhiūⁿ Tiuⁿ i-seng ũ khui-khò tō ũ hō góa ki-hōe. Sók-íiōng Jîn-bú Hun-hōe-tiúⁿ ê sîn-hūn, ká khui-khò tòng-chò giáp-bū. Ū ki-hōe tō khui-pan, lâm-pak jī-lō pháu, m̄-khéng hioh.

Tû-khì góa ê bó-hâu Ko-su-tâi só-tiúⁿ Lâu, Chèng Goân kàu-siū siâu-kài góa khi Ko-hiông-chhi Tē-it Siā-tâi, kap Tiuⁿ, Giok-lêng chú-jīm iau-chhiáⁿ lán Tâi-lô-hōe khi Ko-su-tâi Gí-káu Tìong-sim khui-khò í-gōa, góa koh chú-tōng khi siā-khu hák-oân,

Seng-kong Tâi-hák, kok siā-khu tâi-hák, hām kok-chióng thoân-thé khai-hoat khò-têng. Khi ù khó-lêng khui-khò ê só-châi chih-chiap. Kā kà Tâi-gí Lô-má-jī tòng-chò sī seng-oáh tiòng tē-it tiòng-iàu ê tâi-chì, kòe he bô kà-jit ê seng-oáh. Mã ùi-tiòh “Kháu-pi Sít-giām Sió-hák” ê “Tâi-Lô Choan-àn” khi kàu Tâi-lâm Sin-hòa kà. Koh in-ùi kiaⁿ Gí-lân khiuⁿ bô--khi, kàu Gí-lân kà “Lô-má-jī ki-chhó. ”

Sui-jiân chìn cháu-chông, m̄-koh góa lóng chiok hoaⁿ-hí! In-ùi khò-têng kiát-giáp tō ē khòaⁿ-tiòh siu-sêng. Gún ê hák-oân tō ù lêng-lèk iōng choân-lô siá LINE khai-káng kau-liû. Mã ē kau Tâi-bûn chok-phín chò kiát-giáp sêng-kó. Tû-khi Tâi-gí Lô-má-jī ki-chhó thák-siá-pan koh khui kok-chióng khò-têng pòe-phôaⁿ chē-chē lāng khó-kòe Tâi-gí-lâu-su. Hō in ù lêng-lèk tī hák-hāu khiā tē-it sòaⁿ kà Tâi-gí. Khòaⁿ-tiòh kin-nī thâu-chit-pái ê hák-sū-āu Tâi-gí hák-hun-pan mã ù 20 gōa-ê khó--jip-khi, hō góa kám-kak chin khoài-lók. Chin ù kè-tát! Sûi-sī siūⁿ-tiòh a-bú ê ôe, “Chò ke tiòh chhéng, chò-lāng tiòh péng.” “Sió-hō bē-kham-tit chiáp-lòh.” Góa sūi-sī tit-tiòh kó-lé. Sui-bóng tī bó-gí kè-tát chhò-loân ê hiân-tâi siā-hōe, m̄-tāⁿ bô Tâi-gí chu-goân, koh ē hông kong-kek. M̄-koh góa iáu-sī ē tī góa ê lêng-lèk hoân-ùi kè-siòk jīn-lō chò. Lán tâi-ke lóng-sī kiù Tâi-gíê i-seng.

Siōng ù thiau-chiàn--ê khò-têng sī Gí-lân! In-ùi góa sī Gí-lân-lāng, chai-iaⁿ kan-taⁿ Lô-má-jī chiaⁿ ē-tàng pò-liû tèk-sū ê Gí-lân-khiuⁿ. Chhau-sim peh-pak mã tī Gí-lân khui 2 kí--ah. Siūⁿ-khí góa beh kè lāi Ko-hiông ê sī, goán a-pah kóng ê ôe, “Ko-hiông hiah-hng, chit-chōa-lō tú-thiⁿ!” Chit-má bô-kâng--loh! Góa khùn-chit-chhéⁿ tō kàu-ùi--ah! Góa lī-iōng pài-gō hā-pan chhoân-chhoân--leh, chē pài-lák thau-chá 1:30 Thóng-liân Kheh-ūn kàu Tâi-pak choán-ūn-chām, choán chē 6:15 Ka-má-lán Kheh-ūn, kàu Lô-tong chiaⁿ 7:30 niá! Khi-kàu Tang-koe-soaⁿ iah-sī Má-sai ê kàu-sek lóng iáu hù-hù. Khai-sí chit-kang 6 tiām-cheng ê khò-têng. Hó-tit-ka-chài góa hó-khùn-phiah. Chū-sè-hàn tō ài chē-chhia, chē chiūⁿ iā-chhia tō khùn--ah. Chē kheh-ūn iā-chhia tō-sī góa bián-hùi ê lí-koán. Chē kàu Lô-tong siōng-bô mã khùn ù 6 tiām-cheng--ah! Tong-jiân ù cheng-sîn kóng-khò--ah. Hôe-têng kâng-khoán chē Ka-má-lán Kheh-ūn khi Tâi-pak choán Thóng-liân Kheh-ūn. Khah sin-khó--ê sī ài lô-hoân Michiluh sàng. Bô-lūn pòⁿ-mê kúi-tiám, i long-ē phòe-há p lāi chhia-thau chài--góa.

Goán khui-khò ê bó k-tek, tō-sī hi-bāng khiā tē-it-sòaⁿ ê lâu-su lóng-ài ē-hiáu Tâi-gí Lô-má-jī. Ē chio khìchham-ka Sêng-tâi ê Tâi-gí-jîn-cheng kiám-giām Lô-má-jī ê sít-lé k. Mã kó-lē in kiāⁿ góa kiāⁿ--kòe ê lō, khi chìn-siu sé k-sū. Tī góa chò pì-su-tiúⁿ 3 jīm lāi pòe-hùn chhiau-kòe 100 ùi Tâi-gí-lâu-su. Mã kó-lē chhiau-kòe 10 ùi khi thá k Tâi-bûn sé k-sū. Iáu ē-kì-tit Tiuⁿ i-seng kóng--kòe, “Lín ài tòng-chò ka-kī sī bī-lâi ê hāu-tiúⁿ, ài pòe-ióng ka-kī ù lêng-lé k chú-chhī chit-keng Tâi-gí há k-hāu!” Só-í gún

it-tit nêng-tī tē-it sòaⁿ 1 pan koh 1 pan khui-khò chio-lâng ó h Tâi-gí Pé h-ōe-jī. Chip-
lài tui chia chē-chē siâu-liân-lâng thoân-sêng bó-gí bûn-hòa, lè k-sú, chún-pī chiòng-
châi lō-iông ê chit-kang.

Su-liâm Tēⁿ, Jī Giòk Bòk-su ũ-lát ê siaⁿ-âu. Bòk-su sui-jian lî-khui lán--ah, m̄-koh
i ê cheng-sîn éng-oán tī--leh. Hôe-sióng chit pái chū-chhan ê sī, thiaⁿ-tiòh i kóng-khí
bô-lâng thui-tián Tâi-gí khò-têng ê tãi-chì....., i teh hoan-ló. Góa m̄ chhin-sin
chham-ú Bòk-su sớ iàu-i ê Tâi-oân Lô-má-jī Bûn-hòa-cheh ê tiu-pī hōe-gī. Bòk-su sī
chit-iân chhōa-thâu chò Tâi-gí kàu-hák ê chiân-pòe. Tâi-gíe-tàng kiâⁿ kàu kin-á-jit
chit-ê tiuⁿ-bīn, sī ũ chiok-chē lêng sio liân-sòa phah-piàⁿ chiaⁿ ũ--ê. Góa siūⁿ “Kok-
ka Gí-giân Hoat-tián-hoat” eng-kai tui Tēⁿ Bòk-su ũ kóa an-ùi--lah!

Thoân-sêng tō ná thoân sêng-hóe--leh! Tiuⁿ i-seng ùi Tēⁿ Bòk-su hia chiap chit-
pha Tâi-gí kàu-hák ê hóe. Góa ùi Tiuⁿ i-seng hia koh chiap-tiòh chit-pha hóe. In-ùi tī
Tâi-lô-hōe kian-chhī Tâi-gí Lô-má-jī kàu-hák, góa iông chit-phak jiát-chêng ê hóe
bân-bân á sio-chhut chiok-chē-lúi hoe. Che-kúi-nī lāi sin-lâng bē-chió, m̄ ũ khah-
chē siâu-liân--ê chhut-hiân. Chia-ê siâu-liân--ê piáu-hiân chiok-hó, chhiūⁿ súi-súi ê
Tâi-gí-hoe. Ū pân Tâi-bûn Phok-lám hōe, chhut-pán Tâi-gí ôe-pún, siá chok, ián hì-
kiók, kóng Tâi-gí gín-á-kó, tī hák-hâu khiã tē-it-sòaⁿ ê Tâi-gí lâu-su. Kè-siók chìn-siu-
-ê.....Hôe-thâu khòaⁿ chhiūⁿ him-sióng pah-hoe, hō góa ũ tâm-pòh-á an-ùi. Bâng-
sióng che Tâi-gí sêng-hóe koh-chài thng-thòaⁿ, sio hō koh khah iām koh khah jiát.

Kám-siā 2004 nī Tiuⁿ i-seng siâu-kài góa jip Tâi-lô-hōe. Kám-siā 2006 nī tī Chiúⁿ,
Ūi Bûn kàu-siū hia cheng-chhú tiòh Jîn-bú hun-hōe-tiúⁿ. Góa kám-kak chò hun-hōe-
tiúⁿ chiok kong-êng. Kám-siā Chiam, Bûn Seng kàu-siū koan-khoán thîn Tâi-gí. Ê-
tàng tit-chióng góa sit-châi chiok hoaⁿ-hí. Chiok kám-siā thui-chiàn-lâng hō góa tī
"hoa-kah chi-nī" ũ ki-hōe tit che êng-iâu. Góa tin-sioh chit-ê êng-iâu, kám-kak jîn-
seng chhiūⁿ ut kim-pòh-á, chhiūⁿ khong-kim--ê kâng-khoán! Góa beh ká chit-ê
chióng hiân-hō sớ-ū pòe-phōaⁿ góa ê chiân-pòe kap góa ê lâu-su, hák-seng, koh góa
chhù-lāi ê lêng. Góa beh pò-chhī sin-thé kiân-khong it-tit chò Tâi-gí ê sū-kang bô thè-
hiu. Chòe-âu Góa ká 2 bân khō ê siúⁿ-kim koan-hiân hō góa ê lèk-sú lâu-su “Ōng, Chiau
Êng Chhut-chheh Kì-kim.” Kám-siā lâu-su khan-kà. Ōng-bāng lâu-su ê chheh sūn-lī
chhut-pán, hō khah-chē lêng liáu-kái Tâi-gí lèk-sú, an-ùi lâu-su chài-thian chi-lêng.
Seⁿ tī Tâi-gí hong-hûn put-pêng ê nī-tāi, lán tãi-ke ài ká ì-chì khioh chò-hóe kè-siók
phah-piàⁿ, tui-kiū Tâi-gí Lô-má-jī bûn-jī hòa!

2020 Chiam Bûn-seng Kàu-siū Tâi-gí Sîn-thoân-siūⁿ tit-chióng kám-giân

Tân Kim-chôaⁿ 2020.10.31

Tâi-seng ài kám-siā Siōng-tè, siūⁿ-sù lán chit-tè chiâⁿ súi ê tó-sū kok-ka—Tâi-oân, hō lán khiā-khí tī chit-ê só-châi, koh hō lán chin-súi ê gí-giân--Tâi-oân-oe.

Chóng-sī lán Tâi-oân-oe khiok tng-kî tī sit-bîn thóng-tī ap-chè ê kàu-iók cheng-chhek, tek-piát sī KMT “Tòk-chun Hôa-gí, pài-thek Tâi-gí” ê gí-giân cheng-chhek ē-bīn, lī-iōng mui-thé thoân-pò, chhau-lōng thiú-hòa, hō Tâi-oân-lâng tui ka-kī sit-khì sìn-sim, tì-sú bô gí-giân ì-sek, chin-chōe-lâng chiū ùi m̄-kóng pìⁿ-chòe bōe-hiáu kóng, lú bōe-

hiáu kóng chiū lú m̄-káⁿ kóng, lú m̄-káⁿ kóng chiū lú bô-ài kóng, ok-seng sūn-khoân ê kiát-kó, hō lán ê bó-gí chiâⁿ-chòe hiân-kim chit-khoân hō-lâng kám-kak chiok kan-khó-sim ê iūⁿ-siūⁿ.

Ka-chài Siōng-tè heng-khí ũ ì-sek ê Tâi-oân-lâng, khòaⁿ-tiōh chit-khoân hiân-siōng, m̄-goân khut-hók che bô-lí ê không-koân ap-chè, kam-goân tau-jip hók-chín bó-gí ê thoân-seng kang-chok, sit-châi sī góa ê hok-khì.

Góa chiū-sī 2001 nî ùi pó-kàu-kài choán-hiōng tau-jip bó-gí thui-tōng ê kàu-iók kang-chok, góa chhim-chhim kám-kak “Thòng-khó ê lâng, bô pi-koan ê khoân-lī”, 20 gōa-nî lâi tī hák-hāu, siā-khu, khì-giap, kàu-hōe chiōng-sū bó-gí ê kàu-hák, mā chham-ú chin-chōe iú-koan bó-gí thui-tōng kap kàu-iók kái-kek ê kong-kiōng sū-bū, chiū án-ne tit-tit chò, tiām-tiām-á chò, bô ũi-siáⁿ-mih, chiū kan-ta òng-bāng “bó-gí ê àm-mê” ē kóaⁿ-kín “thiⁿ-kng”.

Góa mā beh chià chit-ê ki-hōe, kám-siā góa ê bó-hōe--Tâi-pak Siang-liân Tiūⁿ-ló-kàu-hōe, tng-kî thê-kiong chu-goân, tau-jip siā-khu Tâi-gí-bûn ê thui-tōng kap kàu-iók kang-chok.

Kám-siā góa ê thài-thài kap ka-teng, tng-kî jím-siū góa chin bô-êng koh thàn bô-chiⁿ, m̄-nā kā chhù kòr kā chiâⁿ hó-sè, koh ũ hó ê kang-chok kap siu-jip, hō góa ē-tàng bô keng-chè ap-lék bián hoân-ló khì chò góa jīn-úi chiâⁿ iàu-kín ê tãi-chì, i bô oân-giân ê jím-nāi chiū-sī góa siōng-tōa ê chi-chhi.

Kám-siā tī chit tiâu bó-gí thoân-sêng ê lō kap góa tâng-kiâⁿ hō góa chi-chhi kó-lē ê hāk-seng, pêng-iú, lâu-su kap góa ê ka-têng, chit-ê êng-kng sī lán chòe-hóe phah-piàⁿ ê khéng-tēng, kap ták-ke hun-hióng chit-ê hoaⁿ-hí, chit-má nî-hòe khah chōe, góa chí-hó chit kang tòng-chò nng kang chò, òng-bāng chāi-chō khah-chōe siàu-liân pêng-iú chham-ú Tâi-gí ê thui-tōng kang-tēng.

Kám-siā Chiam Bûn-seng kàu-siū thê-kiong Tâi-gí Sin-thoân-siúⁿ, hō lán chin-hó ê kó-lē, kám-siā ták-ke.

陳金泉 2020.10.31

代先愛感謝上帝，賞賜咱一塊誠摯的島嶼國家—台灣，予咱khia起佇這ê所在，閣予咱真摯ê語言—台灣話。

總是咱台灣話卻長期佇殖民統治壓制ê教育政策，特別是KMT「獨尊華語、排斥台語」ê語言政策下面，利用媒體傳播，操弄醜化，予台灣人對家已失去信心，致使無語言意識，真濟人就位毋講變作袂曉講，愈袂曉講就愈毋敢講，愈毋敢講就愈無愛講，惡性循環的結果，予咱ê母語成做現今這欸予人感覺足艱苦心ê樣相。

佳哉上帝興起足濟有意識ê台灣人，看著這欸現象，毋願屈服這無理ê強權壓制，甘願投入復振母語ê傳承工作，咱在做就攞是鬥陣拍拚ê兄弟。我有機會參與這ê重建ê工程，實在是我ê福氣。

我就是2001年位補教界轉向投入母語推動ê教育工作，我深深感覺「痛苦ê人，無悲觀ê權利」，20外年來佇學校、社區、企業、教會從事母語ê教學，嘛參與真濟有關母語推動俗教育改革ê公共事務，就按呢直直做、恬恬仔做，無為啥物，就干焦向望「母語ê暗暝」會趕緊「天光」。

我嘛欲藉這個機會，感謝我ê母會—台北雙連基督長老教會，長期提供資源，投入社區台語文ê推動俗教育工作。

感謝我ê太太俗家庭，長期忍受我真無閒閣趁無錢，毋若共厝顧甲誠好勢，閣有好的工作俗收入，予我會當無經濟壓力免煩惱去做我認為誠要緊ê代誌，伊無怨言ê忍耐就是我上大ê支持。

感謝佇這條母語傳承ê路俗我同行予我支持鼓勵ê學生、朋友、老師俗我家庭，這個榮光是咱做伙拍拚ê肯定，俗逐家分享這個歡喜，這馬年歲較濟，我只好1工當作2工做，向望在座較濟少年朋友參與台語ê推動工程。

感謝詹文聲教授提供台語薪傳賞，予咱真好ê鼓勵，感謝逐家。

2020 Chiam Bûn-seng Kàu-siū Tâi-gí Sin-thoân-siúⁿ tit-chióng kám-giân

Lahjih 蕭平治 2020.10.31

Chiâⁿ hoaⁿ hí lâi niá Chiam Bûn-seng Kàu-siū Tâi-gí Sin-thoân-siúⁿ. "Tiòh chiáng kám-giân" góa lóng thòk hō tāk ê thiaⁿ. Khéng-tēng góa kiâⁿ ê lō, khéng-tēng góa chò ê kang.

Kám-siā Chiam Bûn-seng kàu-siū ê Tâi-gí sin-thoân-siúⁿ. Kám-siā Tâi-oân Lô-má-jī hiáp-hōe chhui-chiàn, kám-siā kok ūi phêng-sím khéng-tēng. Chit ê chiáng-siúⁿ siāng tōa ê ì-gī sī: "Khéng-tēng góa kiâⁿ ê lō, khéng-tēng góa chò ê kang."

1991 nî chiaⁿ chai siáⁿ-mih sī sip-ngó-im, khai-sí thoân-thóng im-ūn giân-kiú, siūⁿ boeh chò Hàn-òh sian-á. 1993 nî chiap-siū Tēⁿ Liông-úi kàu-siū, "Hàn Lô lâm-siá" Tâi-gí-bûn koan-liām khé-sī, siá chhut thâu-chit-phiⁿ Tâi-gí-bûn "A-pa ê lók-kak hun-chhoe", tō kái-piàn hong-hiòng, kā "Seng-oáh Tâi-gí" chhui-sak chiâⁿ-chò góa ê sū-kang, boeh su-siá seng-oáh Tâi-gí Tâi-gí-bûn, choát-tùi su-iàu PĒH-ŌE-JĪ.

Koan-liām ín-chhōa khai-liām, khai-liām ín-chhōa hák-sip. Tâi-bûn thong-sìn, Tâi-bûn bóng pò sī niū-sit, Tâi-gí băng "taigu@googlegroups.com" siá-thoân sī góa cheng-chìn ê hó só-chāi. Tiān-náu, Tâi-gí su-jíp-hoat sī siāng tiōng-iàu kang-khū, òh Email, òh chiūⁿ-bāng chiâⁿ-chò pit-iàu jīt-siāng, tū-liáu ka-kī chìn-siu, mā iōng-sim tī kok-sió lâu-su ê kàu-hák chhui-kóng.

Ūi TW301 kàu "HOTSYS HAHSYS" kàu "KKS Tâi-gí su-jíp-hoat" kap Sìn Bōng Ài Tâi-gí Kheh-gí su-jíp-hoat "FHL Taigi Hakka IME", m̄-nā an-chong sú-iōng, mā thèh-chhut ì-kiàn hō khai-hoat-chiá chham-khó, ūi-tiòh PĒH-ŌE-JĪ Tâi-gí-bûn, ū kàu ke-pô cháp-chhap, tián-hiān Lahjih kam-chhó kò-sèng pún-chit.

Lîm Chùn-iók tiúⁿ-lô kóng, "Hàn lô su-siá, Ông Iók-tek kàu-siū chú-tiuⁿ, Tēⁿ Liông-úi kàu-siū thê-chhiòng, Tēⁿ Liông-kng sin-seⁿ chhòng-pān "Tâi-bûn thong-sìn" lâi sít-chiān. Góa sī tiòng-sít chi-chhi-chiá, it-tit hoaⁿ-hí kin-tòe âu-piah phah-piàⁿ.

1997 nî Lī Heng-chhiong kàu-siū chí-tō khan-kà siá "Tâi-oân siók-gí kiām sng tiⁿ", tit-tiòh kàu-iók-pō chiáng-lē, sī khéng-tēng góa ê chài-tiāu. 2020 nî ê kin-á-jit, tit-tiòh Chiam Bûn-seng kàu-siū ê Tâi-gí sin-thoân-siúⁿ, sī khéng-tēng góa kiâⁿ ê lō sī cheng-khak ê lō, khéng-tēng góa chò ê kang sī ū ì-gī ê kang.

Kám-siā tāk-ke! Kám-siā tāk ê lâi kā góa kó-lē.